

САДА - ҶАШНИ УМЕД БАР РЎЗГОРИ ОБОД

Интишори сомонаи «Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон»
(<http://istilohot.tj>)

САДА - ҶАШНИ УМЕД БАР РЎЗГОРИ ОБОД

Ношир: Ҳайати тадорукот Санаи интишор: 29 Феврал, 2024 - 20:56

**Сада ҷашни мулуки номдор аст,
Зи Афредуну аз Ҷам ёдгор аст.**

Сада мисли Наврӯзу Тиргон ва Меҳргон яке аз ҷашнҳои бузурги мавсимии мо ориётаборон аст.
Ҷашни Сада мисли ҷашнҳои Наврӯзу Тиргон ва Меҳргон яке аз ҷашнҳои бузурги мо

САДА - ЧАШНИ УМЕД БАР РЌЗГОРИ ОБОД

Интишори сомонаи «Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон»
(<http://istilohot.tj>)

ориёитаборон аст, ки ин ҳазорсолаҳо пеш таҷлил мешуду ба ҳаёти марди деҳқон ва ба кулли мардумони ориёӣ мансуб асту аз маънавиёт, рӯзгор ва фалсафаи зиндагии ин мардумон дар қору фаъолият ва заҳмат дарак медиҳад.

Ниеғони мо дар поёни чиллаи калон ҷашни Садаро ороставу таҷлил мекарданд, ва ба гуфтаи А. Берунӣ сада ба он хотир ном бурдаанд, ки то ҷашни Наврӯз 50 шабу 50 рӯз боқӣ мемонад. Дар гоҳшумории бостонии ниеғонамон ҷашни Сада ҳамасола рӯзи 10-уми моҳи баҳмани солшумории шамсӣ ҷашн гирифта мешуд ва тайи чандин солҳост, ки дар даврони соҳибистиқлолии кишварамон мутобиқан ба он рӯз ҳар сол 30-юми январ ҷашни Сада таҷлил карда мешавад. Бо афрӯхтани оташ, мардумон гирди гулхан базму шодиҳо барпо мекунанд. Бунёд ниҳодани ҷашни Сада дар “Шоҳномаи”-и безаволи ҳаким Фирдавсии Тусӣ бо нишондоди ривоёти воқеан таърихиву асотириаш, ки ҳаққонияти воқеи дорад, оварда шудааст.

**Шаб омад, барафрӯхт оташ ба кӯҳ
Ҳам он шоҳу дар гирди шоҳон гурӯҳ.
Яке ҷашн кард он шабу бода х(в)ард,
Сада номи он ҷашни фархунда кард,
Зи Ҳушанг монд ин Сада ёдгор,
Басе бод чун ӯ дигар шаҳриёр.
(Фирдавсӣ)**

Муҳаққиқон бар он ақидаанду иброн мебаранд, ки Ҷашни Сада яке аз ҷашнҳои миллии мо тоҷикон буда, аз ибтидои моҳи феввали милодӣ то аввали моҳи март давом мекунанд. Ва шояд таҷлили он сад рӯз ҳам давом кунад, зеро оғози фаъолияти деҳқонон, ба вижа, боғпарварон бо қорҳои ниҳолшинонӣ, буридани шоҳу навдаҳои бемори дарахтони пиру беҳосил ва сустинишофёбанда, нарма кардани беҳи инихолу дарахтон, яҳомонӣ, қоркарди ради боғу майдонҳои дарахтони сарбар дар ин айём оғоз меёбад...

Ҳамин рисолату саромадҳои непаёнаи Сада, ки бо оғози тараддуду ташвиши деҳқон сар мешавад, таҷрибаи чандинҳазорсолаи ниеғони деҳқонзодаи мосту Садаро низ ҳамчун ҷашни деҳқон бо шукӯҳу шаҳомати ҳоса таҷлил мекунанд.

Ин таҷлили Сада ба суди мардум буда, мардумон дар минтақаи боду ҳавои мусоид ба ҳар як навъи меваю сабзичот фаъолияти хешро оғоз мекунанд...

Муаллифи луғатномаи «Фарҳанги Ҷаҳонгирӣ» дорои се маънӣ будани вожаи садаро таъкид кардааст: «сада бо аввалу сонӣ мафтуҳ се маънӣ дорад. Аввал номи ҷашнест, ки порсиён дар даҳуми моҳи баҳман кунанд ва оташ бисёр афрӯзанд ва мулуку салотин мурғон ва қонварони саҳроиро гирифта дастаҳои гиёҳ бар пояшон баста, оташ дар он барзананд ва раҳо кунанд... ва ваҷҳи тасмияш ба сада, он аст, ки чун Кайумарсро сад фарзанд зақуру анос ба вучуд омаданд ва ба ҳадди рушду тамйиз расиданд, фармуд, ки оташ бисёр афрӯхтанд, бад-он сабаб онро сада ном ниҳод;

Дувум номи қарияест аз қурои Исроҳон;

Савум номи дарахтест дар Дорулмарз ва дар Мовароуннаҳр аз дигар билоди Эрон ва Турон бештар шавад ва ба масобае бузург бошад, ки танаи он ба душворӣ дар бағали се-чор қас дарояд ва баргҳояш ба маротибае анбӯҳ, ки борон аз он нағзарад ва то дувист савор дар сояи он дарахт ором тавонанд гирифт...» (13, 800-802).

Муаллифони дигар фарҳангномаҳо ба ҷуз маъниҳои зикршуда, ифодагари мафҳуми мухталиф будани ин вожаро зикр намудаанд, аз ҷумла «воҳиди замон баробари сад сол, қарн» (2, 745), «...ба маънии мутлақ оташи шуълавар истеъмол шуда» ва ғайра.

Чунонки зикр гардид муаллифи «Фарҳанги Ҷаҳонгирӣ» дар баробари маъниҳои дигари вожаи сада номи деҳае дар Исроҳон будани онро зикр кардааст. Ғайр аз ин академик Раҳим Массов зимни баррасии ахбори анҷумани ҷуғрофиёии императории рус дар қатори деҳоти тоҷикнишини вилояти Намангон рустоеро бо номи Сада зикр менамояд.

Боиси тазаккур аст, ки ҷашнҳои миллии мо тоҷикон, Сада, Наврӯз, Тиргон ва Меҳргон ҳама маҳсулу офаридаи ба зиндагӣ қори деҳқон мебошад, ки аз фаъолият оғоз шуда ба ҷамъбаст фаро мебаранд. Ва ин таъсири мусбат ба ҳаёти мардумон мебошад, ки дар фаъолият ва додугирифтӣ байниҳамдигарии босамарона анҷом меёбад ва бешак ин ҷашнҳо вобаста ба қоинот буда метавон робитаи табиат ва инсон дар он равшан таҷассум ва инъикос меёбад.

Дар омад-омаду фаро расидани ҷашни Сада насли наврасу ҷавони хонаводаҳои тоҷикон бо шукуфтани гулҳои нахустини ин мавсим – сияҳгӯшу бойчечак хона ба хона давр зада, аз

САДА - ЧАШНИ УМЕД БАР РЎЗГОРИ ОБОД

Интишори сомонаи «Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон»
(<http://istilohot.tj>)

муждаи нахустин ба баҳору Наврӯз ва зиндагии нав дарак медоданду таронаҳои зиёде дар ин маврид суруда шудаанд...

Моҳи декабри соли гузашта номинаи муштараки Тоҷикистону Эрон – “Чашни Сада” дар шаҳри Касани Ҷумҳурии Ботсвана ҷаласаи 18-уми Кумитаи байнидавлатӣ доир ба ҳифзи мероси фарҳангии ғайримоддии ЮНЕСКО ҳамчун ҷашни миллии мо тоҷикон тасдиқ гардид ва имсол Тоҷикистон ҷашни Садаро дар сатҳи ҷаҳонӣ таҷлил менамояд.

Пешвои миллат муҳтарам Э. Раҳмон дар бораи ҷашни Сада фармудаанд:

“Сада моҳиятан ҷашни кишоварзон буда, ба марди деҳқон аз наздик шудани фасли баҳору оғози корҳои саҳро хабар медиҳад ва аҳли заҳматро ба андешаи давраи нави кишоварзӣ ва боғдорӣ ҳидоят менамояд. Марди кишоварз бо нияти нек ба фасли баҳор тайёри мебинрад ва тибқи таомули аҷдодӣ хокистари гулхани ҷашни Садаро бо умеди ҳосили фаровон ба замин мепошад.”.

Дар шароити имрӯзаи мо таҷлили Чашни Сада ва арҷгузорӣ ба он, инчунин, гиромидошти он аҳаммияти бузург дорад. Чунки ин нахустфаъолияти мардуми деҳқон барои сабзу хуррам ва ободу ороишта гаштани зиндагисту мо ҳоло онро дар раванди пешрафту пешбурди ҳадафҳои “иқтисоди сабз”, ё ин ки “энергияи сабз” мебинему баҳри рушди ин омилҳо кӯшиш мекунем. Зеро

Сабзу хуррам нигоҳ доштани сайёра ва умуман, минтақаҳои зисти одамон, аз ҷиҳати экологӣ худ аз оғози таҷлили Сада сарчашма мегирад, ки боғдориву киштукори босамар ва сабзоркунӣ қадамҳои нахусти онанд.

Пос доштани анъанаҳои неку хирадпарвари ниёгонамон, аз ҷумла, ҷашни Сада ва бо арҷгузорӣ эҳё намудан ва шукӯҳманд сохтани ҷашн гирифтани ин маросим дар шууру зеҳни мардум ва ҷомеаи имрӯзаи мо аз аҳамият холи нест, зеро дар баробари оғози фараҳмандиву ибтидои тараддуи деҳқон будани он ин ҷашн ин суннати анъана аҳаммияти тарбиявӣ ахлоқӣ ва таърихӣ ҳуқуқӣ низ дорад. Зеро ин ҷашн баҳри некуахлоқии инсоният ва зиндагиву рӯзгори ободи мардумон офарида шудаасту тараннумгари сулҳу дӯстии одамон мебошад, то ки онҳо дар ваҳдати ягонагӣ ва дастаҷамъии ахлоқӣ рӯзгор ба сар баранд. Дар воқеъ, ҷашни Сада таҷассумгари ғояҳои неки башардӯстона буда, он мардумро ба дӯстиву ободкорӣ даъват мекунад.

Чашни Сада муборак ҳамватанони азиз!

Раҳим Зулфониён -
сардори шуъбаи танзими
истилоҳоти Кумитаи забон ва
истилоҳоти назди ҲҚТ

Баҳодиҳии муҳтаво: 5

Баҳои миёна: 5 (1 овоз)

Категория:

- [Ахбори рӯз](#) [1]
- [Мақолаҳо](#) [2]

Манбаъ: <http://istilohot.tj/tg/content/sada-chashni-umed-bar-ruzgori-obod?mini=2025-06&page=49>

САДА - ҶАШНИ УМЕД БАР РЎЗГОРИ ОБОД

Интишори сомонии «Кумитаи забон ва истилоҳоти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон»
(<http://istilohot.tj>)

Пайвандҳо

[1] <http://istilohot.tj/tg/category/%D0%B0%D1%85%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8-%D1%80%D3%AF%D0%B7> [2] <http://istilohot.tj/tg/category/%D0%BC%D0%B0%D2%9B%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D2%B3%D0%BE>